

ชื่อวิทยานิพนธ์ การเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ในเมืองเชียงใหม่
 ในระยะครึ่งหลังของพุทธศตวรรษที่ 25

ชื่อผู้เขียน นางสาวไข่มุก อุทยาวลี

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประวัติศาสตร์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :

อาจารย์ ดร.วัชระ สันธูประมา	ประธานกรรมการ
อาจารย์ นฤมล ศรีกิจการ	กรรมการ
อาจารย์ อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว	กรรมการ

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้วิเคราะห์พัฒนาการด้านการศึกษาของคณะสงฆ์ ในเมืองเชียงใหม่ระยะครึ่งหลังของพุทธศตวรรษที่ 25 อันเป็นช่วงที่การศึกษาของคณะสงฆ์เมืองเชียงใหม่ได้รับผลกระทบจากการขยายอิทธิพลของการศึกษาจากส่วนกลาง ทั้งในด้านการศึกษาแผนใหม่ของรัฐและการศึกษาปรียัติธรรมของคณะสงฆ์ โดยพิจารณา สาเหตุ ปัจจัย และผลกระทบที่มีต่อการศึกษาของคณะสงฆ์ ทั้งนี้การค้นคว้าและวิจัยของวิทยานิพนธ์ ใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ นำเสนอในรูปของการพรรณนาวิเคราะห์ โดยใช้การศึกษาประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า และการศึกษาจากเอกสาร

จากการศึกษาพบว่าระยะเวลาครึ่งหลังพุทธศตวรรษที่ 25 เป็นพัฒนาการช่วงที่คณะสงฆ์เมืองเชียงใหม่ได้รับเอาแบบแผนทั้งด้านการศึกษาและการปกครอง และการศึกษาของคณะสงฆ์กรุงเทพฯ อันส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงแบบแผนการศึกษาและการศึกษาที่เคยมีมาในอดีต ทั้งนี้พุทธศาสนา และคณะสงฆ์ในสังคมล้านนาแต่อดีตมีบทบาทสำคัญในการรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม การศึกษาของชาวล้านนา โดยเฉพาะการศึกษาด้านอักษรศาสตร์ การศึกษาเรื่องราวพุทธศาสนา ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่นแขนงต่างๆ ที่ถ่ายทอดในวัด ขณะเดียวกันคณะสงฆ์ยังมีแบบแผนการปกครองที่มีลักษณะเป็นไปตามจารีตของล้านนาเอง พัฒนาการของคณะสงฆ์เช่นนี้ได้เริ่มเปลี่ยนแปลงไปราวทศวรรษ 2440 เป็นต้นมา เมื่อรัฐบาลสยาม และคณะสงฆ์กรุงเทพฯ ได้เข้ามาจัดระเบียบการปกครอง และการศึกษาคณะสงฆ์เมืองเชียงใหม่ให้เป็นไปตามแบบแผนเดียวกับคณะสงฆ์ทั่วราชอาณาจักร ซึ่งการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาของคณะสงฆ์นับเป็นส่วนหนึ่งของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมดังกล่าว เป็นปฏิสัมพันธ์ที่เชื่อมโยงกับปัจจัยการเปลี่ยนแปลงภายในสังคมล้านนาทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม อันเป็นผลมาจากพัฒนาการของล้านนาที่ถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของรัฐชาติสยาม

การเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษาของคณะสงฆ์เมืองเชียงใหม่ ในครึ่งหลังของพุทธศตวรรษที่ 25 ได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการลดบทบาท และความสำคัญของการศึกษาแบบจารีตในวัด โดยเฉพาะการศึกษาอักษรวิธีสำนานาพร้อมๆ กับการรับเอาแบบแผนการศึกษาภาษาไทยกลางโดยผ่านการศึกษาแผนใหม่ของรัฐบาลและการศึกษาปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ ในขณะที่การศึกษาด้านอักษรวิธียังได้เชื่อมความสำคัญลงนั้น ยังพบว่าการศึกษาวิชาทางโลกบางแขนงที่เคยถ่ายทอดในวัดได้รับการสืบทอดอย่างต่อเนื่อง เช่น วิชาแพทยศาสตร์ โหราศาสตร์ วิชาช่าง เป็นต้น ซึ่งการสืบทอดวิชาความรู้เหล่านี้สะท้อนภาพบทบาทของวัด และคณะสงฆ์ที่มีต่อสังคม ทั้งเป็นการรักษาวินัยธรรมการศึกษาแบบจารีตส่วนหนึ่งของชาวเมืองเชียงใหม่ที่ยังหลงเหลืออยู่

การศึกษาถึงพัฒนาการการเปลี่ยนแปลง ในวงการศึกษาคณะสงฆ์ครั้งนี้เป็นการรวบรวมการสืบทอดภูมิความรู้ของล้านนาที่ถ่ายทอด ในวัด และชี้ให้เห็นถึงสภาพการเปลี่ยนแปลงของจารีตการศึกษาในวัดจากที่เคยเป็นจารีตหลักของสังคมสู่เส้นทางของการเสื่อมสลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลังจากต้นพุทธศตวรรษที่ 26 เป็นต้นมา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

Thesis Title Changes in the Sangha's Education in Chiang Mai
Town During the Second Half of the 25th Century of
the Buddhist Era

Author Ms. Kaimook Uttayawalee

M.A. History

Examining Committee :

Lecturer	Dr. Vachara	Sindhuprama	Chairman
Lecturer	Naruemol	Srikitjakarn	Member
Lecturer	Aroonrut	Wichienkeeo	Member

Abstract

This thesis analyzes the development of education for the sangha (monkhood) in Chiang Mai town during the second half of the 25th century of the Buddhist era (1907-1956). It was during this period that the education provided for the Buddhist monkhood was affected by the growth of the national educational system both in terms of the state's new educational plan for all citizens and the religious education given to the monks. This thesis examines the causes, factors involved, and impacts upon the education of the monkhood. In doing so, the research for this thesis followed the historical approach using descriptive analysis. Data were derived from both oral and documentary sources.

This study found that the second half of the 25th century of the Buddhist era was the period during which the administrative and educational system used for monks in Bangkok was implemented in Chiang Mai. This affected the administrative and educational system used by the monkhood in Chiang Mai. In this regard, Buddhism and the monkhood had played an important role in preserving the distinctiveness of the

Lan Na kingdom's culture in the past, particularly in the study of letters. The study of Buddhism, as well as folk wisdom were transmitted in the Buddhist monasteries where the administration of the monkhood operated according to the traditions of the Lan Na kingdom. Developments changing the monkhood here began from about 1987-1906 when the government of Siam and the ecclesiastical administration in Bangkok introduced the administrative and educational system in Chiang Mai that was used in the rest of the kingdom. These changes comprised a part of the transformation affecting the whole of Lan Na culture. They involved political, economic, and social changes that were then occurring in Lan Na as Lan Na was made to be a region in the Siamese nation-state.

These changes in the education of the monkhood that occurred in the second half of the 25th century of the Buddhist era directly affected and also reduced the importance of the traditional education provided in the monasteries, particularly involving the study of Lan Na letters. The introduction of the central Thai language as the medium of instruction in both the new state educational system and the new religious educational system did allow for certain secular subjects, such as medicine, astrology, and various crafts, to continue to be taught. The teaching of these subjects reflect the continued existence of the role the monastery and the monkhood had played in society as a preserver of traditional cultural study.

This study of the development of changes in the education of the monkhood brings together information on Lan Na folk wisdom that was transmitted in the monasteries. This study also points out how changes to this traditional educational system were introduced when that traditional culture began to erode. This has become particularly more obvious following the start of the 26th century of the Buddhist era.